OIKEUSREKISTERIKESKUS
RÄTTSREGISTERCENTRALEN

Oikeusrekisterikeskus
Rekisteripäällikkö Teemu Mikkola
PL 157, 13101 HÄMEENLINNA

13/9/2017 210/00/2017

Lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Viite: U 46/2017 vp (keskitetty ECRIS-TCN-järjestelmä) ja U 13/2016 (ECRIS tiedonvaihto)

OIKEUSREKISTERIKESKUKSEN LAUSUNTO

Lakivaliokunta on pyytänyt Oikeusrekisterikeskukselta asiantuntijalausuntoa viitekohdan asioissa. Toteutuessaan asetuksella ja direktiivillä olisi merkittäviä vaikutuksia Suomen nimetyn keskusviranomaisen, Oikeusrekisterikeskuksen, toimintaan.

Oikeusrekisterikeskus pitää kolmansien maiden kansalaisten rikosrekisteritietojen tarkoituksenmukaisen tiedonvaihdon mahdollistamista kannatettavana. ECRIS –tiedonvaihto toimii tällä hetkellä Oikeusrekisterikeskuksen näkökulmasta tehokkaasti EU –kansalaisten osalta ja on perusteltua laajentaa tiedonvaihto koskemaan myös kolmansien maiden kansalaisia.

Asetusehdotus (COM (2017) 344 final) ja direktiiviehdotus (COM(2016) 7 final ja siihen liittyvät muutosehdotukset 11568/17)

Asetusehdotusta ja direktiiviehdotuksen muutoksia tulee tarkastella yhtenä kokonaisuutena. Kolmansien maiden kansalaisten rikosrekisteritietojen vaihtoa koskeva sääntely jakaantuisi direktiiviin, joka sisältäisi varsinaista rikosrekisteritietojen vaihtoa koskevan sääntelyn, ja asetukseen, joka sisältäisi keskitettyä tietojärjestelmää sekä sen sisältöä ja käyttöä koskevan sääntelyn.

Oikeusrekisterikeskus pitää ehdotuksen mukaista keskitettyä tietojärjestelmää komissiolta saatujen tietojen perusteella tarkoituksenmukaisena ja kustannustehokkaampana toteutusvaihtoehtona, verrattuna esitettyihin ratkaisuihin jäsenvaltioihin hajautetuista järjestelmistä. Hajautetussa ratkaisussa jokaisen jäsenvaltion olisi tullut perustaa oma tietojärjestelmänsä henkilön tunnistetietojen tallentamista ja vertailua varten. Käsiteltävien henkilön tunnistetietojen määrä olisi ollut huomattavan suuri[1] verrattuna yhteen keskitettyyn ratkaisuun.

Asetusehdotuksella tai direktiiviehdotuksella ei tultaisi harmonisoimaan kansallisia rikosrekistereitä koskevia tietojen luovutussäännöksiä. Oikeusrekiste-

[1] U 46/2017 jakso 5.2

Oikeusrekisterikeskus
Rekisteripäällikkö Teemu Mikkola
PL 157, 13101 HÄMEENLINNA

13/9/2017 210/00/2017

rikeskus katsoo, että lähtökohtana tulee jatkossakin olla periaate, jonka mukaan rikosrekisteritiedon käsittelystä, mukaan lukien tietojen luovuttaminen, päättää tuomiojäsenvaltio oman kansallisen lainsäädäntönsä mukaan.

Ehdotuksen mukaan keskitettyä tietojärjestelmää ylläpitäisi eu-LISA, joka vastaisi tietojärjestelmän kehittämisestä ja operatiivisesta hallinnoinnista (IV luku) mukaan lukien viestintäinfrastruktuurin valvonta ja turvallisuus. Varsinaisia tietosuojadirektiivin[2] määritelmän mukaisia rekisterinpitäjiä olisivat kuitenkin tuomiojäsenvaltioiden rekisterinpitäjät, joiden lukuun eu-LISA käsittelisi keskustietojärjestelmän henkilötietoja. Tehtävänjako yllä kuvatun lailla on Oikeusrekisterikeskuksen näkökulmasta uusi ja erityisesti vastuita lienee syytä tarkentaa vielä neuvottelujen yhteydessä.

Taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset oikeushallinnon tietojärjestelmiin

Komissio on arvioinut ehdotusten vaikutukset EU:n talousarvioon ja kansallisiin talousarvioihin. Komissio ei ole esittänyt erittelyjä ehdotusten vaikutuksista, joten Oikeusrekisterikeskus suhtautuu varauksella arvioon jäsenvaltioiden kansallisista kustannuksista ja niitä voidaan pitää korkeintaan suuntaa antavina.

Kokonaisuutena arvioiden kyse on merkittävästä muutoksesta oikeushallinnon tietojärjestelmiin. Suurimmat muutokset koskevat rekisterien tietosisältöä, kansallisen ECRIS tiedonvaihtojärjestelmän muutoksia ja järjestelmäintegraatioita sekä kansallisesti poliisihallinnon tietojärjestelmiin, että eu-LISAan. Merkittäväksi muutoksen tekee osaltaan se, että rikosprosessiin liittyy monta eri tietojärjestelmää, joista suurta osaa muutokset koskettavat. Oikeusministeriön hallinnonalalla muutokset koskettaisivat ainakin Oikeusrekisterikeskusta, syyttäjäsektoria ja tuomioistuinsektoria.

Kokonaisvaltaista vaikutusten arviointia tietojärjestelmiin tässä vaiheessa on mahdotonta tehdä, koska ehdotusten sisältö ei ole vielä tarkentunut, eikä teknisiä kuvauksia ECRIS viitetietojärjestelmään tehtävistä muutoksista ja rajapintaohjelmistosta ei ole vielä käytettävissä.

Oikeusrekisterikeskuksen arvio direktiiviehdotuksen (KOM (2016) 7 lopullinen) mukaisen hajautetun tietojärjestelmän taloudellisista vaikutuksista olivat noin 1,2 miljoonaa euroa kertaluonteisina ja ylläpitokustannukset vuosittain noin 100 000 euroa. Asetuksen mukaiseen keskitettyyn tietojärjestelmään siirtyminen vähentää todennäköisesti kustannuksia hajautetun indeksirekisterin perustamisen osalta, mutta mahdollisesti lisää integraatiokustannuksia koskien tietoliikenneyhteyksiä eu-LISAan. Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenojen määrärahassa ei ole huomioitu ehdotusten mukaisia kustannuksia

[2] (EU) 2016/680

Oikeusrekisterikeskus
Rekisteripäällikkö Teemu Mikkola
PL 157, 13101 HÄMEENLINNA

13/9/2017 210/00/2017

ja tietojärjestelmäkehitys on mahdollista ainoastaan erillisen määrärahan avulla.

Oikeusrekisterikeskus korostaa, että mahdolliset järjestelmämuutokset tulee huomioida myös oikeushallinnon Aineistopankki tuottavuushankkeeseen liittyvässä järjestelmäkehitystyössä ja yhteen sovittaa kehitystyö hankkeen ja jo käytössä olevien tietojärjestelmien kesken tarkoituksenmukaisella tavalla.

Oikeusrekisterikeskuksen henkilötyöresurssit

ECRIS-TCN-järjestelmän käyttö lisäisi myös Suomeen tulevien rikosrekisteritietojen luovuttamista koskevien pyyntöjen määrää. Alustavan arvion mukaan yhteistyön laajentuminen kokonaisuudessaan sekä asetus- että direktiiviehdotuksen mukaisesti, aiheuttaisi Oikeusrekisterikeskukselle työn lisäystä kahden henkilötyövuoden verran. Myös Oikeusrekisterikeskuksen henkilöresurssitarpeen lisäys edellyttää lisärahoitusta.